

Психология на инвестирането

Васил Караиванов
Стопански факултет,
СУ "Климент Охридски"

10 Въпроса ...

Попълнете числата за минимум и максимум, така че да сте сигурни на 90%, че верният отговор ще бъде в този диапазон!

	Мин.	Макс.
1 Колко килограма е средното тегло на възрастния син кит?	_____	_____
2 През коя година Леонардо да Винчи е нарисувал Мона Лиза?	_____	_____
3 Колко независими държави са били членове на ООН през 2009 г.?	_____	_____
4 Колко километра е разстоянието по въздух между Париж, Франция и Сидни, Австралия?	_____	_____
5 Колко на брой кости има в човешкото тяло?	_____	_____
6 Колко е общият брой на убитите през Първата световна война?	_____	_____
7 Какъв е броят на артикулите (книги, ръкописи, микрофилми, печатни музикални произведения и други), които се налични за читателите в Библиотеката на Конгреса на САЩ в края на 2008 г.?	_____	_____
8 Колко километра е дължината на река Амазонка?	_____	_____
9 Колко бързо се върти Земята при екватора (километри в час)?	_____	_____
10 Колко транзистора има в компютърния процесор Pentium III?	_____	_____

Уцелихте ли 9 от 10? ...

- ❖ Повечето хора не уцелват 5 или повече от отговорите
 - ✓ Свърхуверени в собствените си знания
 - ✓ Желаят да са “точни”
- ❖ Диапазонът е твърде тесен
 - ✓ Обикновено числото за максимум е твърде малко
- ❖ Пропуските са прогнозируеми!

Още един въпрос? ...

- В началото на 1929 г. DJIA е на ниво от 300 пункта
- В края на 2008 г. е 8 776 пункта.
- При изчисляването на DJIA не се отразяват дивидентите, които се изплащат на инвеститорите.

Колко би била стойността на DJIA в края на 2008 г., а дивидентите от акциите бяха реинвестирани?

Още един отговор! ...

**Ако дивидентите от акциите бяха
реинвестирани, стойността на DJIA в края
на 2008 г. би била:**

227 000 !!!

Процес за вземане на решения ...

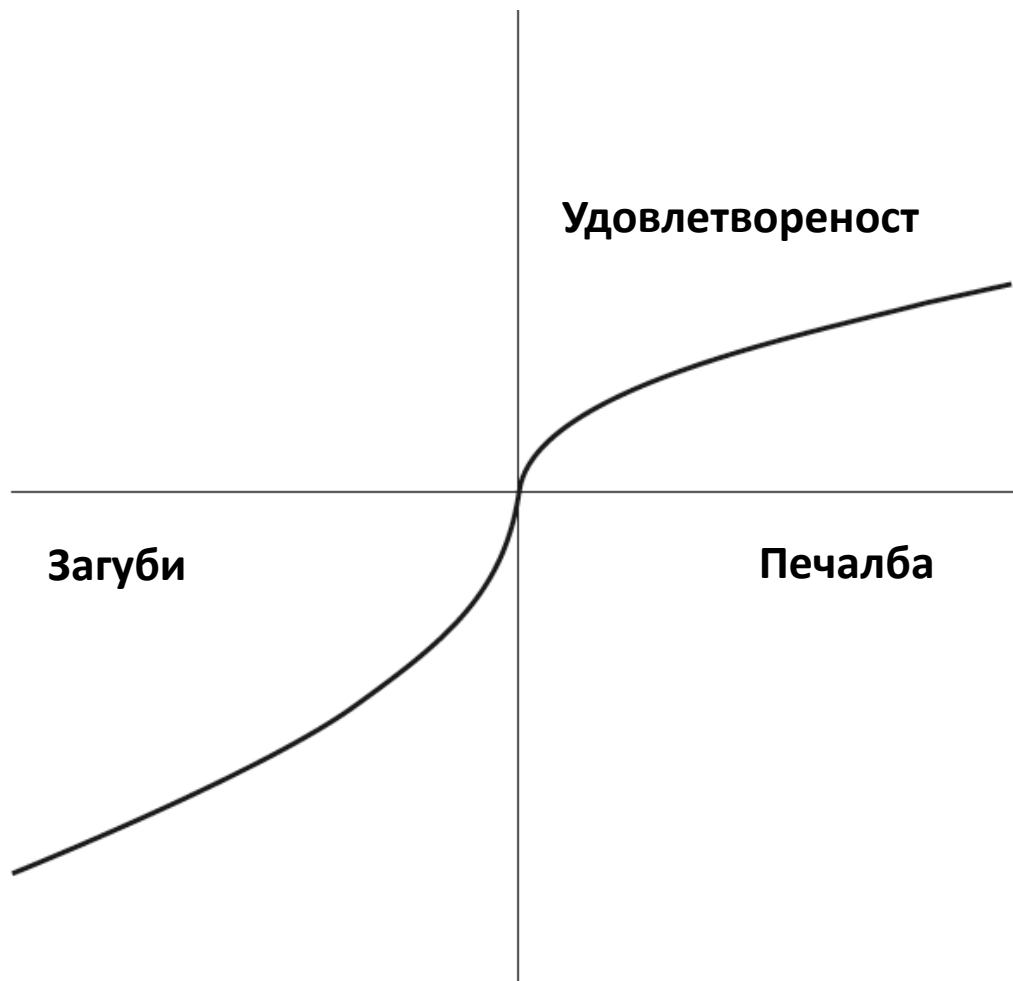
Рамкиране и закотвяне ...

Инвеститорите възприемат различните възможности за избор през рамката на печалбите и загубите, които са относими спрямо отправните точки.

Обичайните отправни точки:

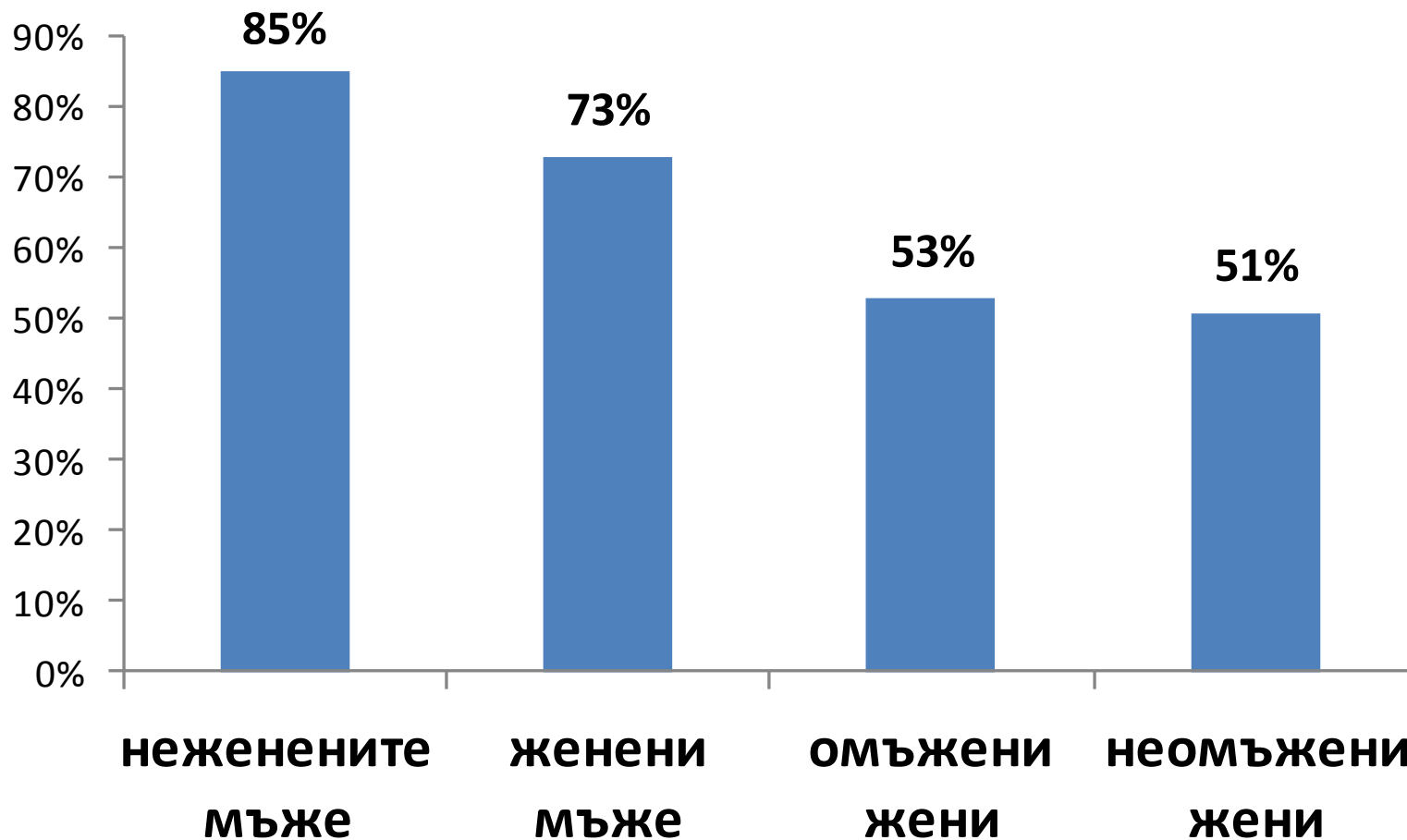
- ✓ Цена на покупка;
- ✓ Най-висока стойност наскоро;
- ✓ Най-ниска стойност наскоро;

Функция на удовлетвореността ...

Свърхувереност! ...

... СВРЪХТЪРГУВАНЕ

Гордост и съжаляване ...

- ❑ Избягване на СЪЖАЛЯВАНЕТО

- ❑ Стремек към ГОРДОСТТА

- ❑ Ефект на Предразположението
 - ✓ Твърде ранна продажба на печеливши позиции
 - ✓ Твърде дълго задържане на губещи позиции

Усещане за риск ...

Човек, който не може да понесе загубите, които е реализирал, е склонен да приеме залози, които иначе не би приел при други обстоятелства!

Канеман и Тверски¹

- ✓ Ефект “Парите на Казиното”
- ✓ Змийско ухапване
- ✓ Да излезеш на нула

Съкратените процедури на мозъка ...

✓ **Нещо Характерно**

- Изкривяваща екстраполация
- Догони победителите

✓ **Нещо Познато**

- Склонност към местното
- Изкривено възприемане: познатите неща създават инвестиционни проблеми
- WorldCom, Enron, Kmart, Bear Stearns

Контакти...

ас. Васил Караиванов

vassil_karaivanov@abv.bg